

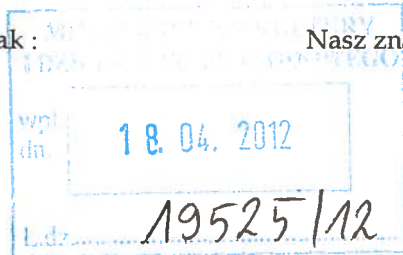
Stowarzyszenie Autorów ZAiKS
Dyrekcja Generalna
ul. Hipoteczna 2
00-092 Warszawa
skr. poczt. P-16, 00-950 Warszawa
tel. (22) 827 60 61-9 centrala
fax (22) 828 92 04
e-mail: sekretariat@zaiks.org.pl

Pan Bogdan Zdrojewski

Minister Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Wasz znak :

Nasz znak : DG/P/483

Data: 18 kwietnia 2012

Dr. Danusz Urbański
07.05.2012 *Mary*

Szanowny Panie Ministrze,

W imieniu Stowarzyszenia Autorów ZAiKS, w odpowiedzi na konsultacje dotyczące projektu dyrektywy w sprawie niektórych dozwolonych możliwości wykorzystania utworów osieroconych, przedstawiamy poniżej stanowisko wobec pytań zawartych w formularzu.

Czy akceptują Państwo wskazany wyżej zakres przedmiotowy i podmiotowy dyrektywy, w tym propozycję objęcia dyrektywą utworów nieopublikowanych? Czy powinien on zostać zmieniony zgodnie z propozycjami Parlamentu Europejskiego?

Nieuzasadnionym wydaje się objęcie regulacją dyrektywy utworów publicznie udostępnionych przez beneficjentów dyrektywy za zgodą podmiotów uprawnionych. Na obecnym etapie brak jest w szczególności możliwości dokonania oceny czy regulacja taka jest niezbędna do osiągnięcia celów założonych dyrektywą.

Proponowany zapis nakłada na beneficjentów dyrektywy dodatkowo obowiązek polegający na konieczności ustalania czy istnieje (został udzielona) zgoda uprawnionego oraz dokonaniu oceny czy uzasadnione jest założenie o braku sprzeciwu na dalsze publiczne udostępnianie. W konsekwencji proponowanego zapisu, w niektórych przypadkach, dojdzie do sytuacji, gdy zakres jej stosowania będzie tożsamy z dozwolonymi jej treścią możliwościami wykorzystania – a więc utwory publicznie udostępnione przez beneficjentów dyrektywy na podstawie zgody uprawnionego (Artykuł 1 ustęp 2a) będą mogły być wykorzystane za zasadach ustalonych przepisami dyrektywy, poprzez ich udostępnianie (Artykuł 6 ust 1 pkt a)).

Czy zgadzają się Państwo z określonymi w projekcie Rady kryteriami, jakimi instytucje-beneficjenci powinny kierować się przy starannych poszukiwaniach podmiotów uprawnionych, w tym z listą źródeł informacji zamieszczoną w załączniku do dyrektywy? Czy dostrzegają Państwo potrzebę ich uzupełnienia zgodnie z propozycjami Parlamentu Europejskiego?

Wyraźnego podkreślenia, w mojej ocenie, wymaga wskazana w motywie 13 dyrektywy konieczność dokonywania poszukiwań odnoszących się do właścicieli praw do utworów oraz odrębnie autorów utworów – części składowych lub utworów włączonych do utworu lub fonogramu.

Podstawowym kryterium odnoszącym się do poszukiwania jest „staranność” dokonywanych przez beneficjentów czynności. W mojej ocenie, stanowi ono dostateczną wytyczną dla ustalenia treści przepisu przez państwo członkowskie.

Jakie jest Państwa stanowisko odnośnie obowiązków dotyczących prowadzenia baz danych utworów osieroconych oraz ewentualnych ich kosztów? Jaka powinna być rola organów państwowych przy organizowaniu jednego punktu dostępowego? Czy popierają Państwo utworzenie wspólnej unijnej bazy danych utworów osieroconych?

Podjęcie przez beneficjentów dyrektywy współpracy, zarówno na poziomie krajowym, jak i wszystkich państw członkowskich, na poziomie wspólnotowym - w perspektywie prowadzić powinno do zmniejszenia kosztów prowadzonych poszukiwań – pod warunkiem jednak, że państwa członkowskie określą (rozszerzą) w jednolity sposób źródła poszukiwań (Artykuł 3 ust 2 dyrektywy).

Natomiast powołanie jednolitego rejestru zawierającego informacje o dziełach osieroconych, może stanowić utrudnienie dla właścicieli praw realizujących uprawnienie do unieważnienia statusu utworu osieroconego (podobnie jak to ma miejsce w przypadku jednolitego patentu europejskiego). Zapewnienie realizacji tego uprawnienia zostało, w mojej ocenie prawidłowo, powierzone państwom członkowskim. Dlatego wydaje się słusznym, aby prowadzone były odrębne rejestry w państwach członkowskich.

Prowadzone przez państwa członkowskie rejestry mogą być oparte na podobnych (takich samych) zasadach dostępu. Wymagałoby to jednak przyjęcia przez wszystkie państwa członkowskie jednakowych zasad i reguł prowadzenia rejestrów.

Wobec zastrzeżenia zawartego w motywie 18 dyrektywy, baza danych powinna pozostać pod kontrolą niezależnych i nieprowadzących działalności komercyjnej podmiotów. Odrębną kwestią od utworzenia i dostępności rejestrów, są zasady wnoszenia, przechowania i przekazywania uprawnionym należnej rekompensaty

Czy akceptują Państwo mechanizm korzystania z utworów osieroconych oparty o „dozwolony użytek” rozumiany jako wyjątek od prawa do zwielokrotniania i udostępniania utworów i przedmiotów praw pokrewnych? Jaki charakter powinna mieć rekompensata z tego tytułu dla twórców i innych uprawnionych? Czy zapłata wynagrodzenia/rekompensaty za korzystanie z utworów osieroconych powinna następować przed rozpoczęciem korzystania (np. w celu zabezpieczenia instytucji-beneficjenta przed potencjalnymi roszczeniami twórcy), a jeśli tak – na rzecz jakiego podmiotu?

W mojej ocenie konstrukcja „dozwolonego użytku” i przyjęty sposób dokonywania wykładni tego pojęcia – nie pozwoli na nadużywanie mechanizmów przewidzianych

przepisami dyrektywy. Ten dozwolony użytek, ustanowiony przepisami dyrektywy nie jest wyłącznie odniesiony do „zwielokrotniania i udostępniania”, ale również do zdefiniowanego kręgu podmiotów- beneficjentów dyrektywy.

Należna uprawnionym rekompensata, wobec dozwolenia na określony użytek – powinna stanowić wynagrodzenie za dokonane akty eksploatacji. Wydaje się oczywistym, aby nie tylko z uwagi na ewentualne roszczenia, ale również w celu zapewnienia wykonania ciężącego na beneficjentach obowiązku zapłaty uprawnionemu, wynagrodzenia wnoszone były przed rozpoczęciem korzystania i w rozmiarze uzasadnionym charakterem i zakresem korzystania. Wynagrodzenie należne uprawnionym tytułem korzystania bez zezwolenia z utworu mogłoby być powierzane pomiotom, których istotą działalności jest inkasowanie wynagrodzeń i przekazywanie ich uprawnionym, a więc organizacjom zbiorowego zarządzania prawami. Tym bardziej, że w wielu przypadkach prawa do tych utworów, co do których nie można ustalić aktualnych właścicieli praw, zostały powierzone takim organizacjom w zarząd (powierzone) przez ich poprzedników prawnych.

Krzysztof Lewandowski
Dyrektor Generalny

